

Kontrola bosanskog neba

Author: [IWPR Balkans](#)

Vlasti izložene kritici zbog neuspjeha u preuzimanju potpune kontrole nad bosanskim vazдушnim prostorom.

Ugovor o postavljanju novog radarskog sistema na sarajevski aerodrom u vrednosti od 4,9 miliona evra, kojim Bosna i Hercegovina po prvi put od kraja rata 1995.godine dobija delimičnu kontrolu nad svojim vazдушnim prostorom, izaziva mnoge kritike.

Francuska kompanija "Thales" instaliraće sistem u roku od četiri meseca, ali radar pokriva samo nizu zonu vazдушnog prostora oko aerodroma - ispod 3.000 metara. Više zone vazдушnog prostora Bosne i Hercegovine ostaje pod kontrolom susedne Hrvatske i Srbije.

Kritičari tvrde da je dozvoljavanjem Hrvatskoj i Srbiji da zadrže kontrolu nad visim zonama vazдушnog prostora Bosne ugrožen suverenitet zemlje. Naglasavaju, takođe, da susedi Bosne zadržavaju 80 procenata prihoda od procenjenih 13 miliona američkih dolara taksi koje avio kompanije plaćaju za prolazak kroz vazдушni prostor Bosne.

Neki veruju da je Bosna trebalo da kupi "en-route" radarski sistem koji bi omogućio kontrolu i u vazдушnom prostoru iznad 3.000 metara.

Doslo je do sukoba i u vezi sa postavljanjem novog radara na sam aerodrom, jer izvestan broj posmatrača tvrdi da bi postavljanjem na neku od susednih planina, kao što je Bukovik ili Bjelasnica, domet sistema bio povećan.

"Potpuno je besmisleno postavljati radar na aerodrom", izjavio je Zijo Isić, bivši direktor civilne direkcije za avijaciju. "U praksi, to znači da Bosnu treba zadržati u položaju kolonije Srbije i Hrvatske, jer radar na aerodromu može videti samo ograničen prostor. Zato moramo nastaviti da dajemo 80 procenata prihoda Hrvatskoj i Srbiji."

Posao sa radarom inicirao je žestoku nacionalnu debatu i podstakao mnoge frustracije. Prema mišljenju jednog bosanskog eksperta koji je iz blizine pratio tenderski postupak, propisne studije o tehničkoj i finansijskoj izvodljivosti projekata uopšte nisu urađene. Nema jasnih naznaka koliko će vremena biti potrebno da se naplatama taksi za korišćenje nižeg vazдушnog prostora Bosne isplati investicija od 4,9 miliona evra.

Iv Lamber, međunarodni koordinator za razvoj civilne avijacije u Bosni, u više navrata je ponavljao da je aerodromski sistem u Sarajevu dovoljan za potrebe zemlje, i da internacionalni eksperti smatraju da je najbolja lokacija na samom aerodromu. Lamber je izjavio da su i drugi važni aspekti uzeti u obzir, uključujući bezbednost, električne vodove i vremenske uslove.

Neki su iznosili primedbe i na uslove tendera. Kritičari kažu da je insistiranjem na roku instalacije od 120 dana značajno redukovano broj kompanija koje su mogle učestvovati, jer je za proizvodnju i instalaciju takvih sistema obično potrebno bar godinu dana. Samo tri kompanije su se nadmetale za ugovor: italijanska AMS, španska INDRA i Thales.

Mada je Savezno ministarstvo za saobraćaj i komunikacije osnovalo kombinovanu komisiju, u koju su usli domaći i zapadni eksperti, da donese konačnu odluku o tenderu, bilo je kritika da su domaći predstavnici nadglasani. Neki su tvrdili da je INDRA ponudila sistem sa boljim radarom i i boljom pratećom opremom

koja bi uvela efikasnost kontrole leta.

Ipak, Besim Mehmedic, savezni ministar za saobraćaj i komunikacije, odbija tvrdnje da tenderski postupak nije bio ispravan. "Imam potpuno poverenje u ljude koji su izvršili izbor i mislim da smo izabrali najbolje", izjavio je on.

Amadeo Mandić, direktor Savezne direkcije za civilni vazdušni saobraćaj, izjavio je da kritičari moraju shvatiti da je aerodrom kupljen za potrebe sarajevskog aerodroma, a ne za kontrolu srednjeg i viseg vazdušnog prostora. Kritike dolaze od nekompetentnih ljudi koji u prošloj deceniji nisu učinili ništa da uspostave potrebnu infrastrukturu za civilnu avijaciju.

"Ovo je prvi radar koji je Bosna kupila posle rata i ja mislim da je to veliki korak napred na putu preuzimanja vazdušne suverenosti ove zemlje", izjavio je Mandić. "U bilo kom trenutku možemo raskinuti ugovore o kontroli vazdušnog saobraćaja na većim visinama koje imamo sa Jugoslavijom i Hrvatskom, ali pre toga moramo nabaviti sopstvenu opremu, obučiti naše ljude i steći potrebno znanje za preuzimanje posla kontrole visokog vazdušnog prostora."

Do kraja prošle godine, vazdušni saobraćaj na sarajevskom aerodromu kontrolisale su Snage za stabilizaciju pod vodstvom NATO. Trenutno kontrolu vazdušnog saobraćaja u Sarajevu vrši francuska agencija "Airco", na osnovu ugovora vrednog dva miliona evra, koji ističe do kraja 2003. Do tada bi novi radarski sistem trebalo da bude sasvim funkcionalan, nakon čega će posao preuzeti bosanski kontrolori.

Senad Slatina je nezavisni novinar i analitičar

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/kontrola-bosanskog-neba>